

problematike vzťahu štátu a cirkvi po februári 1948)). Naopak, všeobecnejšie sú orientované príspevky N. Jurčišinovej (*Akcia Českoslovskej jednoty Česká kniha na Slovensko a slovenská kniha do Čiech a Prínos porád v Luhačoviciach pre rozvoj vzťahov medzi Čechmi a Sovákmi pred 1. svetovou vojnou*) a M. M. Lipku (*Archívnictvo na Slovensku v rokoch 1945–1990*).

Spomedzi vyše desiatky odborných štúdií predstavujú približne tretinu príspevky od externých spolupracovníkov, pričom polovica z nich pochádza zo zahraničných akademických inštitúcií. U. A. Koblenz („*Rex sum populorum, non conscientiarum*“ – *Religionsfreiheit in der Pionierregion Siebenbürgen. Grundlagen und Grenzen religiöser Toleranz im 16. Jahrhundert*) a K. Vít (*Dezintegrace Československa v evropském kontextu*) svojimi prácami obohatili zborník o analýzy späté v širšom kontexte i s dejinami Slovenska.

Svoj priestor v ročenke Katedry dejín FHPV PU dostali aj materiály projektované ako pomocné texty pre poslucháčov štúdia histórie (problematika kultúrneho vývoja na území dnešného Slovenska v dobe halštatskej, alternatívne postoje k riešeniu slovenskej otázky v rámci Rakúsko-Uhorska, využitie internetu ako jedného z informačných zdrojov pri štúdiu histórie), podobne ako doplnkový dokument (slovenské znenie Dohody o Spoločnosti národov).

Záverečná sekcia zborníka je venovaná správam o činnosti katedry (vedeckovýskumná a publikačná činnosť za rok 2001, katedrové kolo ŠVOČ 2002 a plné znenie víťaznej práce súťaže, informácie o uskutočnených exkurziách) a taktiež ôsmim glosám k aktuálnej slovenskej a českej historickej spisbe.

Jednotlivé štúdie prešli odbornými recenziami, každá z nich obsahuje v závere aj stručné cudzojazyčné resumé a adresy autora i recenzenta každej štúdie.

*

Ročenka Katedry dejín FHPV PU 2003.

Zost. M. Pekár, 1. vyd., Prešov, UNIVERSUM, 2003, 290 s. (I. VARŠO)

V treťom čísle ročenky Katedry histórie Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej Univerzity majú čitatelia príležitosť konfrontovať sa s rozmanitou škálou tém týkajúcich sa prevažne východného Slovenska, ktorého ucelenejší dejinný obraz dotvára niekoľko príspevkov k vývoju v priľahlých i vzdialenejších regiónoch.

Z hľadiska chronologického v zborníku opäť prevažujú štúdie k mladším historickým obdobiam a okrem analýzy bádania včasnostredovekého kresťanstva v Malopoľsku od R. Kožiaka (*Cyrlometodské kresťanstvo v Malopoľsku vo svetle najnovších výskumov*) sa všetky zaoberajú otázkami z

19. a 20. storočia. Ich výber svedčí o tom, že v slovenskej spoločnosti – odbornej i laickej – naďalej veľmi silne rezonujú neľahké počiatky zdĺhavej národnej, kultúrnej a politickej emancipácie Slovákov (M. Kračunová – *Satirické žihadlice Jonáša Záborského*, N. Jurčišinová – *Štefan Mišík a jeho pôsobenie na východnom Slovensku*, V. Hudečková – *Týždenník Šariš a kultúrno-osvetová práca v rovnomennom regióne v 30. rokoch 20. storočia*, M. Pekár – *Politické aktivity maďarskej menšiny na východnom Slovensku v rokoch 1939-1944 v zrkadle župnej agendy*). Ďalšími tematickými skupinami sú štúdie k regionálnemu hospodárstvu (P. Derfiňák – *Prešovská banková jednota (1868-1924)*, J. Tej – *Vývoj názorov na regionálny rozvoj v ekonomických teóriách 20. storočia*), k problému náboženskej a konfesionalnej tolerancie či intolerancie (U. A. Wien – *Diaspora-Arbeit des Gustav-Adolf-Vereins/Werkes in und für Siebenbürgen. Ein Überblick*, I. Michnovič – „*Riešenie*“ židovskej otázky v okresoch Zemplína v prvých dvoch rokoch Slovenskej republiky (1939-1940)) ako aj k obrazu slovenského národného celku vo svetle zahraničnej historiografie (J. Mojdis – *Francúzska historiografia 19. storočia o Slovákoch*).

Na margo tejto časti prešovského periodika sa ešte žiada poukázať na skutočnosť, že väčšina jeho štúdií vznikla za podpory grantov VEGA, ktoré tak umožnili prezentovať širšej verejnosti výstupy z najnovšieho bádania a kritického hodnotenia archívnych materiálov k dejinám východného Slovenska a poskytli tým zároveň priestor špecifickejšim, resp. menej známym aspektom histórie tejto významnej oblasti našej krajiny.

Pokiaľ ide o ostatné rubriky, povšimnutiahodným je nárast počtu študijných materiálov, chronologicky podstatne pestrejších oproti predchádzajúcim štúdiám. Prostredníctvom nich si môžu študenti i laickí záujemcovia o dejiny utvoriť bližšiu predstavu napr. o etnikách žijúcich na severe Karpatskej kotliny v mladšej dobe železnej, o niektorých ťažiskových problémoch z dejín Byzantskej ríše, o podstate radikálnej náuky slávneho teológa a profesora Johna Viklefa, hlásajúceho nevyhnutnosť reformy neskorostredovekej cirkvi v Anglicku a i.

Ani v tomto ročníku nechýba prepis autentického dobového dokumentu, konkrétne úryvku z kroniky levočského richtára Gašpara Haina sprevádzaného slovenským prekladom a krátkou úvodnou štúdiou od H. Liskovej (*Kronika Gašpara Haina a jej miesto v spišskej historiografickej tvorbe*).

V ročenke ďalej nasledujú stále rubriky o odborných aktivitách katedry (katedrové kolo SVOUČ 2003 a plné znenie práce jeho víťazky M. Malejčíkovej, vedeckovýskumná a publikačná činnosť za rok 2002, informácie o uskutočnených exkurziách a pod.) a popri nich aj relácie o neoficiálnom živote katedry i o významných životných jubileách jej pedagogických pracovníkov. Publikáciu uzatvára súbor temer dvoch desiatok glos k aktuálnej historickej

spisbe, v rámci čoho osobitnú skupinu tvoria posledné štyri prezentačné medailóny o prácach k dejinám východoslovenských lokalít Vranov nad Topľou, Hlinné, Spišská Teplica a Kurov.